

Abstrakt: Dizertační práce se zabývá Zelovem jako místem života protestantů, jejichž předci odešli z českých zemí po roce 1740. Skupina se identifikovala s českou reformovanou tradicí. Ke konci 19. století byli objeveni jako krajanská komunita, a proto se dizertace zaměřuje na jejich popisy v tisku a knihách. Návštěvy Jana Auerhana, Vladimíra Míčana nebo Josefa Folprechta ilustrují přístup aktérů krajanské péče, kteří je vnímali jako ztracenou větev Čechů. Ovšem jejich výklady byly zatíženy pohledem nacionálních brýlí, zároveň se je rozhodli podporovat, aby nedošlo k asimilaci. Druhá část práce se zaměřila na repatriační akci z Polska do Československa. Na základě rozsáhlého archivního výzkumu interpretujeme vzniklou situaci a činnost spolku Sbor českých exulantů i navrátilců z Polska, který pomáhal zahraničním evangelíkům, kteří navzdory jejich přání nebyli usazeni na jedno místo, ale naopak rozptýleni do pohraniční oblasti. Poslední část dizertační práce předkládá interpretaci pojmu „exulantská tradice“ Edity Štěříkové a několika pamětí, na nichž ukazujeme, jak bylo vzpomínáno na život v Zelově, jak ho popisovali, co akcentovali. Zároveň na korespondenci faráře Emila Jelínka ilustrujeme problémy, které vyvstávaly během sžívání se s novým prostředím. Perspektiva historické sociologie dizertační práce pracuje s teorií společenských rámců paměti Maurice Halbwachse, doplněnou konceptem historického vědomí Miroslava Hrocha. Výzkum by měl Zelovské ukázat jako protestantkou (evangelickou či baptistickou) skupinu s vlastním hodnotovým systémem.

Klíčová slova: historické vědomí; kolektivní paměť; krajanská péče; Zelov; nacionalismus; Českobratrská církev evangelická; Polsko.